

Kursoppgave 9.4, Examen Facultatum, Jus

I boken *Rettsfilosofi* presenteres tre grunnposisjoner i spørsmålet om rett og praktisk fornuft: dvs. spørsmålet om hvilke kriterier vi rår over til vurdering og kritikk av positiv rett. Det er, for det første den radikalt skeptiske posisjon: skandinavisk rettsrealisme; for det andre, utilitaristisk rettsfilosofi; og for det tredje, fornuftsbasert naturrett, representert ved kantiansk rettsfilosofi.

(a) I FNs menneskerettighetserklæring av 1948 artikkel 1 heter det:

«Alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd.» [«All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.»]

Drøft hvordan hver av de tre nevnte grunnposisjonene i praktisk filosofi ville forholde seg til denne artikkelen.

(b) Drøft hvordan hver av disse posisjonene kan gi argumenter for eller mot følgende setning i grunnloven § 110 c:

«Staten er forpliktet til å respektere og sikre menneskerettighetene». [«Det påligger Statens Myndigheter at respektere og sikre Menneskerettighetene.»]

(c) Gi eksempel på hvordan kantiansk og utilitaristisk inspirert argumentasjon kan benyttes til forsvar eller kritikk av aspekter ved artikkel 18 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (se vedlagte ark med denne artikkel).

(d) For tiden pågår en diskusjon om hvorvidt det i Norge skal være forbudt å bære religiøst inspirert plagg og smykker i polititjenesten – herunder hodeplagg («hijab») for politikvinner – eller om Norge i likhet med England, skal utforme egne skaut med farge og utforming som viser at det er del av politiuniformen for de som ønsker det. Gi eksempler på hvordan de tre skisserte hovedretninger i rettsfilosofi kan gi argumenter for eller mot forbud mot å bære slike religiøst inspirerte hodeplagg i utøvelsen av polititjenesten.

Artikkel 18 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter

1. Enhver skal ha rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å bekjenne seg til eller anta en religion eller tro etter eget valg, og frihet til alene eller sammen med andre, offentlige eller private, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning.

Everyone shall have the right to freedom of thought, conscience and religion. This right shall include freedom to have or to adopt a religion or belief of his choice, and freedom, either individually or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in worship, observance, practice and teaching.

2. Ingen må utsettes for tvang som vil kunne innskrenke hans frihet til å bekjenne seg til eller å anta en religion eller tro etter eget valg.

No one shall be subject to coercion which would impair his freedom to have or to adopt a religion or belief of his choice.

3. Friheten til å utøve en religion eller tro skal ikke være gjenstand for andre begrensninger enn slike som er foreskrevet i lov og som er nødvendig for å beskytte den offentlige sikkerhet, orden, helse eller moral, eller andres grunnleggende rettigheter og friheter.

Freedom to manifest one's religion or beliefs may be subject only to such limitations as are prescribed by law and are necessary to protect public safety, order, health, or morals or the fundamental rights and freedoms of others.

4. Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres, og i tilfelle vergers, frihet til å sørge for sine barns religiøse og moralske oppdragelse i samsvar med deres egen overbevisning.

The States Parties to the present Covenant undertake to have respect for the liberty of parents and, when applicable, legal guardians to ensure the religious and moral education of their children in conformity with their own convictions.